

Szabadka, 1871.

BÁCSKA.

Május 20-án.

VEGYESTARTALMU HETIKÖZLÖNY.**Megjelen:**

minden szombaton délelőtt.

Szerkesztő lakása:

Zombori utca, Reisner-féle ház.

Előfizetési feltételek:

1 negyedévre	1	frt.
1 félévre	2	"
3 negyedévre	3	"
1 egész évre	4	"

Előfizetések és hirdetések felvételnek a szerkesztő lakásán, a könyvnyomdában és Zomborban Bittermann Nándornál.

Hirdetések díja:

Egy 6-hasábos petisor egyszeri beiktatása 6 kr kétszerinél kr. — Többszöri beiktatásnál nagy engedményben részesülnek.

Bélyegdíj minden egyes beiktatástól 30 kr.

Szabadka, 1871. május 19.

Országos életünk tényezői között az egyik kiváló helyet a belügyatás átalakításának azon kérdése foglalja el: miként lehetne a nemzet vérevel egybeforot municipiumok fentartása mellett a központi kormánynak is a közigazgatásra kellő befolyást szerezni?

Ezen kérdés korszerűségét leginkább bizonyítja azon körülmény, melynélfogva törvényhozás és kormány nemcsak behatóan foglalkoztak vele, hanem annak gyakorlati megvalósítását törvény által is előkészítették, s az ügy már azon stadiumban van, hogy már a megvalósítás elsőrendű tényezőinek — a megyei és városi főispánoknak kinevezése is megkezdett. Mindaz azonban, mi a többi municipiumok élére állított kormányközegek egyéniségét s azoknak szerencsés megválasztatását illeti, csak másodrendben bir fontossággal mi reánk akkor, midőn azon problema előtt állunk ki lesz Bács-Bodroglumegyének s ki vagy kik lesznek a megye területén fekvő szabad kir. városoknak főispánjai?

Hae fejtvényel szemben azt mondjuk, hogy gondolataink a jelenből a jövő titkos homálya felé — s pedig meglehetősen sivatag téren kalandoznak; ha a mindenféle és mindenféle találgatás s a teljes bizonytalansággal öltözött nyomása alatt állunk, csak azt fejeztük ki, mennyit ily esetben szóval kimondhatni, de nem azt, a mit gondol — s érezhet az ember, de az azt kifejező szót a nyelv nem szolgáltatja.

Ehez járul, hogy megyénk, valamint az annak területén levő városok, többi között városunk az országnak legnagyobb területtel bíró s így legalább ezen tekintetben figyelemre méltó municipiumai közé tartoznak, minélfogva midőn helyeslésünket fejezzük ki a kinevezések el nem sietése fölött, egyuttal lapunk szerény tere s annak helyzetéhez képest nézeteinket sine ira et studio mi is elmondjuk; elmondjuk már csak azért is, nehogy t. olvasóink azt gondolják, hogy mi a következő fontos átalakulás iránt a struccmadár természetét követjük, mely azon képzelemben rejti el fejét a homokban, hogy mert ő nem lát senkit, őt sem látja senki.

Személyekkel, valamint magának az új szervezés kérdésének mint már túlhaladott álláspontnak fejtegetésével nem foglalkozunk, csak objective mondjuk el, hogy milyen főispánt szeretnénk mi Bács-Bodroglumak; milyent az itteni szabad kir. városoknak; s milyent főleg Szabadkának; ezt pedig annál inkább tehetük, mert míg egyfelől a közóhajtás véltünk eleget tenni, másfelől a közvélemény nyilvánlására is alkalmat nyitunk. Először is tehát

legyen és illetőleg legyenek főispánjaink a magyar állameszmének oly föltétlen hívei, mint voltak Pithagoras tanyitványai az ő mesteröknek.

Legyenek továbbá oly egyének, kik szeplőtlen magán- és közéleti multjoknál fogva a tisztelet és becsültetés garantiáját nyújtják lefelé a nép és fölfelé a központ iránt — egyformán.

Legyenek független önálló gondolkodásu, erély és határozottsággal bíró egyének, kik míg egyfelől saját nézeteiket másokra tukmálni nem kívánják, másfelől a törvények végrehajtásánál egyesek vagy partectliok befolyásának áldozataivá nem lehetnek, legyenek tehát a hatóságok fejei hajókormányosok, ne pedig árboc és kormány nélküli árva hajók a magán érdek pirátáitól hemzsegő tengeren.

Álljanak ezen kívül — s ez ha valahol egy megyénkben s városai mindenikében föltétlenül megkivántatik a pártok fölött; melyek itt úgy mint másutt, ez országos pártok cége alatt oly érdekeket rejtenek, melyeknek a kormányzatra való befolyása ép oly kártékony, s a demoralisatiót ép úgy képes megteremni, mint a socialdemocratiának anarchiája — fejetlensége.

Az, hogy igazságszerető, hűségkörtől nem terjeszkedő, nem a kit hanem a mit szemmel tartó, s úgy meggyéje és városa valamint a közhaza jólétének eszméje által vezetett egyén legyen a főispán, mind ez részint a fentebbiekben már benfoglaltatik, részint annyira magából a dolog természetéből folyó követelmény, hogy ezeket külön külön hangsúlyozni teljesen felesleges.

Ezek volnának — egyelőre azon eszmekör egyes léncszemei, melyek hazánk közigazgatásának modern europai alakba öntése körülményéből lekiünkben megszülettek, s melyek kapcsolatában bátran kimondjuk, hogy ha hazánkban általában, megyénkben s városában pedig különösen sikerül mindezen tulajdonokkal bíró egyéneket állítani a kormányzat élére, — bár kik is legyenek azok, akkor a megelégedett kormányzattal s az eszélyességet érvényesítő kormányzó közöinti egyetértés bár nem is fog egy a költők által mindig képzelt aranykort létesíteni, de el lesz érve mi a földön elérhető: az ész által vezérelt s kellően körülírt szabadság tiszta boldogsága. Benevolus.

Gazdászat és nemzetgazdászat.**A sorsjáték köz- s magángazdászati szempontból.**

Ugy a köz- mint a magángazdászat belterjes kezelésénél nemesak

a helyesnek bizonyult irány tökélyesítendő: hanem ép ily jelentőséggel bír a helytelen irányzatok elvágása. Mert ez által a tőke gyümölcstelen vagy épen káros befektetéstől megóvatván: legterméketlenebb esetben is akadály semmisítették meg, rendesebben pedig amához esatolva elősegíti; — miáltal kettős — közvetlen és közvetett eredményt létesítünk.

Egy ily helyes gazdaszat elveivel harenban levő oconomiai káros állapotot kísérlek vázlatilag feltüntetni.

Ha egy életképes izomszalat menthetek meg, megelégedett múltt lesznek.

E kör, mely úgy a magán-, mint a közigazdászban egyaránt rongálja az anyagi tőkét a szellemivel: a lottojáték.

Az okszerinti gazdaszati beruházás nemesak a tőke, hanem a kamatok bizonyos visszafolyását célozza már a befektetésnél s könnyen belátható térben biztosítja magát, a mi a lottonál nem létesül.

Általán véve itt nincs gyümölcs, csak meddő tőkeforgalom, mely a társadalomnak azáltal árt, hogy miatta a tőke más helyesebb befektetésben részt nem vehet. A magán-gazdálkodásban pedig épen a tőkét támadja meg.

A szellemi tőkék szempontjából esiklandozó tulajdonságánál fogva a képzelet megzaklatása után az erkölcsi érzést támadja meg. Mert az izasztó polgári műszorgalom által elérhető gyümölcset első látszatra csekélynek tünteti föl: a kevesebb műveltséggel bíró, tehát kevesebé beható gondolkodásu munkást önmagával meghasonlásba hozza; szerencsétlen kapcsolásában szalmaszál féle mentőt mutat.

A szorgalom és munkaöszton ekénti megtámadásán fölül a takarékoságot mely által a polgároknak, s ez által a társadalmi rendnek jóvendőbeni eleve biztosítása céloztatik, és az önfentartásnak az életkor, illetőleg erő változásából származó nehézségei mérsékeltenek, — dönti meg, mivel elvonja az e tartalék javára nélkülözhető tőkét.

Hosszabb gyakorlat által szenvedélyé fajulván — kivált a köznépül a szükséges létközéget támadja meg*) minék folytán nemesak egyéni szempontból válik károsná, hanem újra államkormányi elvből is sujtó betegség lesz, mert megszüfűnik egyszerű adó lenni; ront anyagi s erkölcsi szempontból.

*) Igen sok azoknak száma, kik minden fillérüket ennek áldozták fel. Gyászos következménye a tőkéletes elszegényedés mind anyagi mind szellemi tekintetben. Isten mentsen tőle mindenkit, szegény népünk pedig lássa be: hogy ne adja a bizonyos tőkét a bizonytalan nyeregményért.

Az államháztartás főfontosságú tevékenységi körét a közcélok megvalósítására szükséges javak és a közjóvedelemnek helyes, a nemzeti vagyon lehető legkisebb terhelésével járó beszerzése képezi. A népgazdaszat az egyed- és összes kölesönös előnyét kívánja.

Hogy a lotteregalunkból évente 1 — 1 és fél millio forinttal körülbelül 30—45 százaléknyi regie mellett befolyó jóvedelem mennyire ellenkezik eme elvvel: a fönnebbiekből kiderül. Igazolják a helyes háztartásu államok, például: Anglia.

Annyival inkább káros a lotto, minthogy épen a művelődésben leghátrább álló tömeg jóvedelmét támadja meg, holott ez elemi és szaktaneszközökre fordítva, mennyire előmozdíthatná az egyed és összes jólétet.

Hasonszenvileg magával elterjeszti a kártya és egyéb káros kockajátékokat, melyek a mondottakon kívül az egyedekben az egymás elleni kapzsiságot, gyűlöletet is előteremtik.

E lapok keretéhez képest kitüntetve levén röviden a sorsjáték káros volta: még azon reményt fejeztem ki, hogy okszerien gazdálkodó nemzetünk e betegséget ideje korán kiheveri, s józan gyakorlat. illetőleg ignorálás által a törvény tiltó intézkedését meg fogja előzni.

Varga János.

Közművelődés, iskola.**Bizonyos állás helyzetéről a társadalomban.**

Szakértő olvasóim már e cim után itélve némi sejtélem, sőt tiszta tájékozottsággal kell, hogy bírjanak arról, mely állás helyzetéről lehet itt szó, hiszen minden állás némi kedvezménnyel van összekötve, minden iránt kisebb nagyobb mértékben tisztelettel viseltetnek, egyedül a tanítói helyzet az, mely iránt e tekintetben igen szűkkeblű a társadalom.

Ez s ennek okai felderítése lesz igénytelen értekezésem tárgya.

Hogy tulajdonképen mi az oka, hogy e szerény de különben fontos állás viselői nem abban a tiszteletben részesülnek még mai nap sem, mi őket társadalmilag méltán megilletné — erről elágazók a vélemények — e kérdés már többször szakavatottak által elég behatóan elemezett s vitatott meg, egyik ennek okául a rossz anyagi ellátást, másik meg az okot magában a tanítóban rejtlőnek mondja.

Részemről csak anyiból kísérlem szelölni e tárgyat, a menyiben tán kiegészítő részeül — néhány eddig tudtommal meg nem pendített adatot lesz alkalman hozzá csatolhatni, hogy a dolgot több oldalról megvilágítva, a valót némileg megközelítöbben — felderithessem.

Hogy a fentebbiek közül mind a két félnek némi igaza van, több mind valószínű, mert bizonyos az, hogy külső — belső gondok által megtört, anyagilag silányan díjazott

ember sem nem képezheti magát otthon — nem levén tehetsége művelődési eszközök megszerzésére — sem pedig valami tisztességes társaságban nem vehet részt — ismét pénzhány miatt — sokszor — külső a társadalom kívánalmaival ellentétes — adjustirozása által is.

All némileg azok érvelése is, kik a tanító viselkedésében, haladni, olvasni vonakodásában szóval szellemi elmaradásában keresik a tekintély csorbulását — de ez csekély nézetem szerint csak mellékes érv, mert szerintem az anyagi és szellemi fejlődés, kapcsolatos kapcsolatban állanak egymással s úgy szólva egymás kölcsönös kiegészítői — következésképp az egyik t. i. az anyagi emelkedés természetesen maga után vonja a szűkebb körű megismerését, a kor kívánalmához való alkalmazkodást — illetőleg az állás szellemi emelkedését.

Ezeknek a közeli jövőben kölcsönös kiegyeztetése alkalmából, megszűnnék a tulajdonképpen egyik fontos ok, mely a tanítói helyzet nem ép frigyésre méltó voltának egy részben okozója.

En a mondottak mellőztével — mélyebben kutattva a dolgot, a főokat máshol találom, én ez állás tekintélye elnyomása még sokára kiható hátramaradásának legfőbb tényezőjét a multban — és pedig az e fölött eddig anyai — sajnos sok tekintetben mostoha anyai — supraematiát gyakorló közegekben, jelesen az egyház gondnokoskodásában találom, igaz ugyan, hogy sok tekintetben az iskolák alapítása s fenntartása körül az egyháznak tagadhatlan érdemei vannak, de másrésztől a ki tudja e közegek uralkodóvá s specific önző célját, az előtt világos lesz a viszonya is, mely eddig a tanító s egyház közt létezett s a többire is átharapódzott — e viszony nem volt más, mint a mi az úr és szolga közt létezett — e viszony volt szülő anyja a tanító működésében eddig rejlő alárendelt helyzetnek.

Makacs kitartással igyekezett e közegek a tanítóból saját eszével gondolkodni sem merő — kivált falu helyeken — földig lehajló szolgát faragni a helyett, hogy magához emelte volna (tisztelt a kivételnek) azon volt, hogy a tanítóból az önállóság csiráját is elfojtsa — mindenütt hol alkalma nyílt — fölényét a legsajátosabb módon éreztette, hány helyt harangozó, asztalterítő, ételfelbodorító s isten tudja mivé nem aláztatott le. — Elejétől fogva még a képezdékben becsapogatták a lendő tanítóba a feljebb valók, különösen a papok iránti mély tiszteltet s feltétlen engedelmességet s ha netalán ez ellen valamelyik önvéleményét nyilvánítani merészelte abban hiányzott akkor — a szerintök tanítóból okvetlenül megkivántató legfőbb erény „az engedelmesség“ az ilyent azután addig

üldözték, nem hagytak nyugtot neki, míg hivatalából — sokszor a legalávalóbb módon ki nem lökték.

Még a tanítók állítólagos művelődése ez előtt évenként az egyház által megoldás végett kiadatni szokott „tétélek“ is jobbra ily téle tartalommal bírtak „kit válasszon a tanító mintaképpül magának,“ természetesen Krisztust, mert ő a világon legürelmelebb volt, „mikép tartozik a tanító feljebbvalói a papok iránt viseltetni,“ természetesen alázatossággal — szóval oda volt irányulva minden lépésük, hogy a tanítói állást szolgálva alácsontsák — s ezt másokkal is láttassák, nem lehet azután megütközni azon, ha a nép közt azon elv látszott lábra kapni, „hogy az ember csak a tanítón felül kezdődik.“

Ily eljárásnak azután természetes következménye az volt, hogy az elnyomott s lealázott helyzet iránt a közigazgatási s egyéb közegek is ellenszenvvel teltek el, mert ezek sokszoros érintkezésben levén egymással, érdekeiket lehetőleg elsimitni, összhangzásba hozni iparkodtak, s ha sokszor valami nem is inyúl szerént történt, agyonhallgatással mellőzték, átalván ily csekélységekért surlódásokat idézni elő, az ismeretes közmondás szerént „egyik holló a másiknak nem vájja ki a szemét“ s így a helyett hogy az ügyön valamit lendítettek volna, akaratlanul is sokszor lejjebb nyomni segédkeztek nyújtottak.

E csatornán szivárgott át lassan ez állás ellenében azután a nép részéről is a sok vizsgálás a „Capite foetet piscis“ persze a tekintély rovására, oly annyira, hogy bármit tett, bár mennyire fáradozott — az elismerésnek, ritka kivétellel, még csak gyenge sugára is alig érinté homlokát, hanem a helyett gáncoskodás minden tétében, megítélés, a legkisebb hibának kemény megrostálása — megvetetés volt a jutalma.

A társaságokban akár hányszor az összegyűltek tréfái, gúnyjának céltáblául szolgált s ha szerencsétlenségére kissé jobb humorba jött neve részeges volt, mi azután rendszeren az egész testületre alkalmaztatott, mig uram istenem! ha valami más állásbeli ur ember ugyan így vagy talán még jobban benézett a „buckai“ t tartalmazó kupába, ez exaltált hangulatban még kedélyes, szeretettreméltóbb s udvariásnak találtatott a társaság által — mint az előtt — egyenlő hiba s még is mily mód nélkül különböző, mily részrehajló vélemény, ez utóbbi javára s legfeljebb annyit mondtak rá „ejnye de jó kedve van.“

Tény az is, hogyha történetesen az iskolából pillanatot késett, avagy azon idő alatt, mig a hittanító — katekhetá — az ő osztályában volt — másutt látták, báki is feljogosítva érezte magát, őt kérdőre vonni, mért nincs iskolában, mért van ez így, vagy

úgy, holott vannak s voltak más hivatalnokok, kik egy maguk több fizetést húznak három tanítóból hivatalos óráikat is nem a legelkiesmeretesebben teljesítik, sőt némelyek a gyönyörű fizetéseket úgy szólva isten kegyelméből húzzák — ezeknek nem szól senki — hja nem tanító, csak az valamiképp ne húzza hiába, a többi mind jól van — ezek s ehhez hasonlók mind a fentebbi okok kifolyásai.

Megtörtént dolog az is, hogyha a tanító szorgalom, ügyességgel a szülők által is beismert jó adag vásottással bíró gyermekből végre még is faragott valamit, azt nem az ő érdemül tudták be, mert a „fűnek szép esze van,“ ha pedig a fentebbi tulajdonok mindenképp felhasználásával sem érhetett célt, arra meg a volt a resultatum „a tanító nem gondol vele“ tehát sehogy sem jó — akár jobb, akár balról, ő kapja ki a magáét — illetőleg nem a magáét.

Sokat tett a tekintély lealacsonyítására az is, hogy a képezdékbe mindenféle egyéneket, a tanulók salakját, — tényleg huzamos idő óta, fizetlet foglalkozó inas vagy legényeket vettek fel, dacára azon felsőbb rendelkezéseknek, melyek csak a III. real vagy IV. latin osztályt végezettek bevenni engedték — de ennek is eddig meg volt a maga oka, ugyan is: a képezdék jobbára város vagy egyes püspökségek által fenntartottak voltak, meglehető költségre kerültek s ha most a törvény által meghatározottak vétettek volna fel alig lett volna 7—8 tanuló, erre természetesen a patronuság belátta volna a költségek hiábavalóságát s talán be is szünteti — azokat, mi által aztán a tanúrok helyzete leendett vesélyeztetve. Hogy tehát ezen esethez be ne következék, megkellett tönni a tanodát mindenféleképp „hogy a kecske is jól lakjék, a kaposzta is megmaradjon“ ily emberek azután az életbe kijöven, némely részük a tanítói tekintélyt viselte, egyoldalú képzettsége az az hogy képzettség hiánya által sem emelhet s pedig annál kevésbé miután a fentebbi nyomorult viszonyok folytán a hivatottak sem emelheték azt.

(Folyt. köv.)

Különböző országok alkotmányainak ismertetése.

Most, amidőn már nemesak beszélünk alkotmányos jogainkról, hanem azokat gyakoroljuk is: midőn a nemzeti öntudat nemesak egyeseknél, hanem általában minden honpolgárnál nyilatkozik; midőn egyes hazai intézményeket vagy helyeslünk vagy roszalunk, — s hogy ezt tehessük is helyeslésün-

ket vagy roszalásunkat okadatolhassuk, — kell, hogy más, idegen államok intézményeit is legalább vázban ismerjük: mert csak összehasonlítás után tudjuk a jót kellően méltányolni, a roszt pedig sikeresen javítani.

Ugyanezért néhány külföldi állam alkotmányát akarjuk jelen cikk sorozatában röviden leírni, különösen azon tisztelt olvasóink kedvéért, kiknek kevés alkalmuk volt ilyesmikkel közelebbről megismerkedni.

I. Svájc köztársaság.

Svájc köztársasági alkotmányát, mely szerint huszonkét souverain canton, v. is megye*) a haza függetlenségének megőrzésére a külfölddel szemben, a belbéké és rend fenntartása, a szabadság védelme — és a közjólét előmozdítására egyesült, az 1818. évi szeptember 12-iki okmány tartalmazza.

Ezen okmány a cantonok önállóságát korlátozza ugyan, de annál inkább biztosítja a szövetség tekintélyét s a közjólétet; mond ki oly elveket, amelyek a svájci nemzetnek mindig díszletére válnak.

Minden svájci egyenlő a törvény előtt. Svájcban nincs jobbágysági viszony; a helynek, születésnek, családok — vagy személyeknek nincsenek előjogai.

Hogy mennyire független és szabadságszerető a svájci nép, fényesen bizonyítja az okmány 12. cikke: „A szövetségi hatóság tagjai, polgári és katonai hivatalnokok és a szövetségi biztosok külföldi kormánytól sem nyugdíj, sem fizetést, sem címet, ajándékot vagy rendjeleket el nem fogadhatnak. — Ha a nyugdíjak, címek vagy rendjelek birtokában volnának, akkor hivataloskodásuk idejére le kell mondaniuk e nyugdíjak élvezetéről, a rendjelek és címek használatáról.“

A sajtószabadság biztosított; a polgároknak joguk van egyesületeket alkotni, amennyiben ezek nem államellenesek; a folyóiratok teljes érvénynek s biztosságnak örvend; senki sem vonathatik el az ő alkotmányos bírósága előtt: ezért kivételes törvényszékeket nem szabad állítani; politika vétekéért nem szabad halálos ítéletet mondani: mért is a cantonok az ilyen — vagy sajtószabadsággal vádlottakat egymásnak kiadni nincsenek kötelezve.

Az isteni tisztelet szabad gyakorlata az elismert keresztény felekezeteknek a szövetség egész területén biztosított; de a jesusiták rendét és az azzal egybekötöttségben álló társaságokat befogadni nem szabad.

Svájc három főnyelve: a német, a francia és az olasz a szövetségnek nemzeti nyelvévé képezi.

A vétközletesség általános, de a szövetség néincs feljogosítva semlegességétől fogva állandó hadsereget tartani. — A szövetséget illeti a pénzügyi regalehoz tartozó

TÁRCA.

Dalmát népdal.

VII.

Látod rózsám ezt a füvet itten?
Egykor így fogsz te is elhervadni.
Igy fogsz akkor, midőn más ölében
Látod rózsád, volt kedvesed lenni.
Felsóhajtasz s így beszélsz búsan
„Ez volt az én kincsem, szerelmesem,
Ez volt rózsám, ezt én ölelgettem.“

VIII.

Hogyha megkér édes rózsám
Oda miért nem adsz anyám?
Minek mondd mind untalan,
Ha vetésem learattam.
Ha vetésem learattal —
Nem kérdelek édes anyám
Magam megyek rózsám után!

IX.

Tüzes szemű kis angyalom,
Zengjég e dalt hurjaimon?
Zengjég e dalt neked mostan,
Dalt a melyben három dal van?
Első dalom igaz való
Telt szívemből fel fel ható . . .

Abban dalol a szerelem:
„Csókollak én egyetlenem!“

Másik dalom kérlek téged
Szívfüjdalmaid kíméljed.

Abban is dall a szerelem:
„Csókoldj meg te egyetlenem!“
Harmadik dal azt dalolja,
S itt elhal a hurnak hangja
Hogyha szeretsz, ugy igazán
Egész sirig hü légy hozzám.“

Radits György.

A művészek élete Romában.

I. Cervari carneval.

Szégény, nem szégény, de be kell valnom, hogy a dán tudossal tegnap este tartott philologiai vitám miatt még csak szobámban hallottam a nyolc óra ütését, a helyett, hogy a Porte maggiorenal az utrakelő művészekkel én is elmentem volna a művészek évenként tartatni szokott bolondok napjára.

Azonban csakhamar jóváttem hibámat s már a legelső stacionál utólértem a zajongó hadat. Római columbaria romok fedték a virágos rétet, hol a menet legelőször megpihent, két cerberus lovas „ki igazságság“ képeben őrizte a bemenetet, hova azonban akadálytalanul be lehetett jutnom.

Egy ifjú turbános mahomedán szamaragolt elém ügető léptekkel s mosolygva nyújtotta kezét.

„Bon jour Monsieur hongroise.“

Keresztbe vetett karokkal alázatosan meghajtottam magam előtte „Allah akhbar, Allah kherim. Nyújtsa a hatalmas Allah oly hosszúra szakállad, mint nemes paripád há-

tulsó sörényét.“ Az ismeretes szép hosszú fülv állat, mintha értette volna óhajom, fel-emelte hangját s élénken igenlette azt s társával megnyitotta ama díj nélküli concertet, melybe a szomszédomban lévő capucinus kolostorból vásárlani járó frater szívességéből oly gyakran van szerencsém részesülni.

„Maga hamis ember, György“ szállalt meg megettém egy affectált női hang, de még mielőtt időm lett volna megfordulni; a vállamra tett kacsók kételyt költöttek fel agyamban. Csakugyan egy porosz festő ismerősöm volt, ki női ruhába öltözve mosolyra vont a hajszos ajkát s egy virágosomóval kínált meg.

„Büntet-e Allah, hogy szemem világát elvette, vagy valóban ön-e a „Heiliger Maler“? (E németben két értelmű nevet nyerte ugyan is az illető, mivel érzelme ellenére meghívásképp oltárképet kellett festenie.)

„A csodálkozás inkább engem illet“ viszonzá ő „mit keres itt a philosophus Saul a próféták között?“

„Nos, igaz van, nekem nincs maszkom, habár tudhatná azt is, hogy nekünk philosophusoknak erre szükségünk nincs, mert különben sem ismerhet senki. De különben a mai divatos korban, midőn a nyelvvel elta-karjuk gondolatunkat, a maszk való arra, hogy természetességében lássa kiki ember-társát. No, nem hiszi, könnyen bebizonyítom. Nem mondom, hogy ön a virágos leányokat igen szereti — bár — talán — hiszen ez is meglehet; de tudja ön, ismer-e a hollandi szobrászt, a ki hosszú haja, titokteljes mosolygása s szemérmesen lehajtott szempillái által igyekszik magát feltüntetni? Nos, igen S. eltalálta. Vele már egy hét előtt akartam fogadni, hogy a németek most diadalmorukban katonásdít fognak játszani. S nemde? Látja ön a hős szamaragolókat, kemence ügyűkkel — azok a német egyet tagjai. De trombitáknak, sorakozzunk, s nézzük végig őket. A vezető ő igen csinos s jól lovagol . . . Nem nő, nem baj, annál jobb . . . Kicsoda az az öreg ur a balдахin alatt cserkesz kíséretével? Aha! amott van az obelisk a Maria del Popololol . . . Ugy

hallow, hogy onnan indultak el s oda megy vissza este a menet s ennek felállításával végződik az egész.“

Három valánk együtt, én, a furfangos deák, közepint lestem az alattunk lévő por-fellegből feltűnő keleties arcokat. Jött az egyiptomi szekér, izléstelenül kidüllyezett mellű papnővel, azután a magus uszályát két apród által hordoztatva. Háta meggett egy pár török basa olasz vezetőre szorult ösvérei társasában. Azután számaron egy piramid, mely alól titokteljes egyéniség osztotta áldásait a népre; egy portugál architeis ismerősöm gombaszínű óriás cylindereben s nagy szemüvegeivel fedte el magát, a másira már nem mertem volna megesküdni, hogy spanyol ruhája alatt az orosz szobrász van, pedig az ismert olasz szalmaborítvegből készült admirálrojjai oly igen emlékeztettek nemes tulajdonaira. Utána már csak a plebs jött s köztök egy nem épen csinos lengyel művésznő, a kivel diszcurálva folytatam én is a hadjáratot.

Hosszas út s a forró nap kifárasztott. A cervari dombok egy oldalára fektüve két schweici ifjával néztük tovább a táncolók s toasztírók mulatságát. Köztünk ólalkodott egy süheder s frascati borát s tojásait könnyűl szívetl teríté élénk a gyepe. — Eltűnt, ittunk, néztünk, mosolyogtunk a lövöldözéseken megijedő nőknél, megtapsoltuk a versenyfutókat, hallgattuk az ismeretlen dalokat rosz zenéjükkel . . .

S több semmi? Mit is kívánsz, nyájias olvasó, többot. A „szöld“ mulatságokban csak a phantasia ad élvezetet s én rosz tudósító volnék, ha a phantasiát is tolmácsolni akarnám. Elmondjam-e, hogy egy ifjút halálosan megsebesített néhány kőszü süheder, hogy a visszajövetel fátykával tartott, a melyre a föl város népe összesüdült s hogy este a kávéházban mindenki a nap élményeiről dicelkedett s talán egyszersmind a holnapi „katzenjammer“ ról aggó lott? . . .

Majd bizony. Gondolkozzék róla, a ki tud. Az én papíromnak vége van s a pedans olasz postamester nem engedi meg, hogy ide még többet is ragasszak. Azért tehát — jó éjszakát!
György Aladár.

mind eladá

gári meg.

s szü verai got g vetség rüle b kérés get t

látoltá vetség hadizé lamin léphet canton támad zésről itélet

főbb ez pe tanács

közve áll; n laszat Válasz ból ki minde svájci.

képvise lehetn

ket hoz intézk dat izo

és igaz nek h

jai, me tonok k hanem ruházta a cant jogai. egyes

M mányál toglát ség, a szabad nak fej kább n gadhatl zonyos tik, mi

V fény-ár minden napfény innen v mokban ott az e zete ur a részv polgáro ellen le oldalai, ügyneve minden sében ro nem is tömegek jár, és jönnék nyára v föltüti ha volna ta mely pá vedélyei nálni, m

De mocratiá amerikai vetlenül, közzvetve nem eg

(Eg) árvizkár bazár all nyáknér

(Eg) árvizkár bazár all nyáknér

lhassuk, —
ntzéményeit
rt csak ösz-
ellően mel-
n javítani.
i állam al-
sorozatában
szelt olva-
alkalmuk volt
rkedni.

nyát, mely-
n, v. is me-
negőrzésére
ke és rend
— és a köz-
1848. évi
mazza.

önállóságát
b biztosítja
életét, mond
tánczi nemzet-
rvény előtt.
y; a hely-
agy szemé-

szabadság-
zonnyitja az
égi hatóság
nok és a
ánytól sem
ajándékot
nak. — Ha
lek bírtoká-
adásuk ide-
jak élvezé-
mátáról.

ik; a pol-
ket alkotni,
lenesek; a
s biztos-
hatik el az
vért kivé-
d állítani;
halálos íté-
ok az ilyen
at egymás-

gyakorlata
eknek a szö-
k; de a je-
kötetésben
szabad.
met, a fran-
mzeti nyel-

de a szö-
egességénél-
A szö-
hoz tartozó

oda megy
ellállításával

a furfangos
k lévő por-
at. Jött az
kidülvett
s uszályát
áta megett
öre szorult
amúron egy
yéniség ösz-
architeis
inderében s
agát, a má-
meszkidni,
sz szobrász
borítvegből
alkészítették
ak a plebs
mos lengyel
lytatam én

kiférasztott.
ra fekiüve
b a táncve-
ztünk álál-
s tojásait
gvepre. —
gtunk a lö-
egtapsoltuk
meretlen

sz, nyájas
okban csak
sz tudósító
solni akar-
t halálisan
ler, hogy a
elyre a fél
styo a ká-
eiről die e-
napj „kat-

rola, a ki
s a pedans
g, hogy ide
téhát — jó
Aladár.

minden jog gyakorlata, a lőpor gyártása s eladása.

A polgári jog öt évi beakadás és a polgári jogok teljes élvezete mellett szerzetetik meg.

A cantonok souverainek, amennyiben a szövetségi alkotmány nem korlátozza souverainitásukat, és mint ilyenek minden jogot gyakorolnak, melyek nincsenek a szövetségi hatalomra átruházva; a cantonok területe a polgárok minden alkotmányos jogával biztosítva van; egymásközt a törvénykezés és igazgatás iránt egyezményeket is köthetnek; valamint 300 fős külön sereget tarthatnak. —

Vizsont a cantonok souverainitása korlátoztatik: egymásközt politikai tartalmú szövetséget vagy szerződést nem köthetnek; a hadizetés és békekötés joga, a vámügy, valamint a külfölddel kereskedelmi szerződésre léphetés kizárólag a részvétet illeti; a cantonok kötelezvék, ha köztitk versengés támad, minden önségélyről és fölfegyverkezésről lemondani és magukat a szövetségi ítéletnek alávetni.

A szövetség képviselői! A legfőbb hatalmat a szövetségi gyűlés gyakorolja; ez pedig a) a nemzeti tanácsra, b) a rendi tanácsra oszlik.

A nemzeti tanács, mely három évre és közvetlenül választatik, svájci képviselőkből áll; minden 20,000 lélek után egy tag választatik; a tagok száma körülbelül 400—450. Választás minden 20 éves, a polgári jogokból ki nem zárt svájci polgár; választható minden, szavazási joggal felruházott világi svájci.

A rendi tanácsba minden canton két képviselőt küld. A nemzeti tanács tagjai nem lehetnek egyszerre a rendi tanács tagjai.

A szövetségi gyűlés hivatása: törvényeket hozni idegen államokkal szerződésre lépni, intézkedni a szövetségi hadsereg felett, hadat izenni vagy békét kötni stb.

A szövetségnek legfelső végrehajtója és igazgató hatósága a szövetségstancs, melynek hét tagja van.

Ezek Svájce alkotmányának főbb pontjai, melyekből láthatni, hogy az egyes cantonok korántsem csonkították meg jogaikban, hanem csak ezek egy részét a szövetségre ruházták, melyben teljes garantiat nyernek a cantonok úgy mint az egyes polgárok jogai. E szövetség az „nagyban”, amik az egyes cantonok „kicsinyben” voltak.

Mint látjuk, Svájce demokratiai alkotmányában a polgári szabadság s az abban foglalt alapjogok: a törvény előtti egyenlőség, a sajtószabadság, szabad egyesülési jog szabad vallásgyakorlat stb. teljesen ki vannak fejtve, — így ezen államszervezet leginkább megfelel rendeltetésének; csak hogy tagadhatlan, miszerint ehhez a nemzetnek bizonyos politikai műveltsége is megkívántatik, miről azonban később többet.

Végül még néhány szót a democatia fény-áryoldalairól. Fényoldalai: hogy abban minden erő, mely a közjóért működhetik, napfényre jő, s fejlődésre alkalmat nyer, — innen vannak a democatiai szervezeti államokban a nagy számú jeles szónokok; hogy ott az emberi szabadság és egyenlőség érzete uralkodván, a közügyek iránt nagyobb a részvét, nagyobb a honszeretet; hogy a polgárok a szerfeletti terhek és súlyos adók ellen leginkább vannak biztosítva. — Áryoldalai, — főleg a nem képviseleti vagyis az úgynevezett tiszta democatianak, melyben minden teljeskorú férfi a közügyek elintézésében részt venne, ami nagyobb államban nem is létesíthető — a következők; nagyobb tömegeknek tanácskozása sok nehézséggel jár, és gyakran idő előtt oly határozatok jönnek köztudomásra, melyek a közjó hátrányára vannak mint pl. a háború és béke fölötti határozatok, melyek épen titokban lettek volna tartandók; — hogy néha sikerül valamely pártnak felülkerekedni s a nép szondélyeit oly határozatok hozatalára felhasználni, melyek nincsenek a közjó érdekében.

De ezen áryoldalok a képviseleti democatianál, mely pl. Svájceban és Észak-amerikában fenáll, hol a néptömeg nem közvetlenül, hanem választott képviselők által közvetve vesz részt a közügyekben, majd nem egészen elenyésznek. Turul.

Egyveleg.

(Egy kis adomátár) született meg az árvizkárosultak javára Pesten rendezett női bazar alkalmából. — Többi közt pl. Forinnyáknéról beszéltek, hogy száz forintért só-

zott egy nem dohányzó ember nyakába egy szivart. Értékét azon körülmény rugtatta fel ily magasra, hogy a szép áruló maga harapta le a kérdéses szivart végét. — Pauline mint beszéltek, egy dalt susogott Várady Gábornak öt forintért. — Legnagyobb mozgalmat kellett azonban a bazar hölgyei között a gazdag Wahrman Mór megjelenése a bazarban. Kifosztották annyira, hogy mire Andrassynéhoz jutott már nem volt zsebében egy krajcár sem. Szabadkozott tehát, hogy most már nem vehet meg semmit. „Se baj, felelte a grófnő, száz forint áru cikket vásárol és nekem 100 frtos bort állít ki érte.” „Készséggel” — felelt Wahrman — „ha a grófnő személyesen jő e bont beváltani.” Azt hitte, meg fogja vele, de csalódott, mert Andrassyné a legnagyobb készséggel mondott rá igent, s így Wahrmanak nem maradt más hátra, mint — a bont kiállítani. — Egy vidéki polgártárs is megjelent a bazarban, oly ruhában, mely egy kiesít kiritt a többi közül. A szivarárus páholyhoz ment és szivart kért. Eléje tettek egy eszmó illatos havannát. „Nem ilyet, csak olyan közönségeset, két krajcárért” — mondta a polgártárs. Valahonnan előteremtettek neki kettőt. De nagyot néztek aztán, midőn az illető a két kurta szivarért ötven forintot bankjeggyel fizetett és nem kért vissza belőle semmit.

(A felnőttek oktatása.) A „P. C.” szerint a mult télen Magyar- és Erdélyországban a felnőttek oktatásában 84,000 egyén részesült. Főleg irni és olvasni tanultak s a felév végén igen kielégítő vizsgálatot állottak ki. A buzgalom, melyet a tanfolyamot sok helyütt látogattak, valóban meglepő volt. Nem egy faluban öreg emberek, kiknek feleségük s gyermekök van s kiknek már kora reggeltől kezdve a nehéz munka után kellett látni, éjfélig is a falusi iskolában ültek, hogy olvasni és irni tanuljanak. Egy faluban történt, hogy az idős parasztok röstelvény az iskolába járnak, elő állt egy 76 éves aggyatván, nyakába akasztá az író táblát, s erre azt írta fel „76 év” — Ez hatott s a jó példát számosan követték.

(Egy igen ékes rigmus.) Mint a P. N. írja, a következő módon köszönté fel egygyöngyösi eszmadia az újonnan választott bírót: Emlétnem szózatom, reményteljes akaratom verőfényes bátorságát, vágván vágva adom s nyujtom ezen drága pohárt: szent eledel, béke, szellemi boldogság, vihar, vulkán s Oreb-hegy tüzeinek borzasztó sohajlamai s gyepély véleményes dús szavazatom irányában módosítva azt sorsitom; hogy Jozsef Kovács, élvezve bíró most is, — miként dicső martyr szent nap után — de az ő bájos és gyenge silányságát nem szerencsésítve — praenumeráltam. No de kérem is. — Minthogy szilve születünk s hiba vétkezünk s apánk ránk árszított malasztos engedményes vétke buzdít és tanusít, de a bíraskodás teremében mindenkit a gyepély és saját kórsága vezényli, éljen tehát a mostani főkövacs! éljen a bíró.

(Pesten a muzeumkert) köztudomás szerint rácsossal van körülvéve s este a kaput becsukják. A mult hét egyik napján este a kapuzárás után a muzeum egyik lakója az esti levegőt élvezendő, ott sétált a muzeum kertben, közel a rácsosathoz s épen egy szivarra gyújt, midőn a rács másik felén az utcáról megszólítja egy alázatos hang, hogy legyen szives adni neki egy kis tüzet A tüz levén az, amit az ember legkevésbé szokott megtagadni, a rácson belől lévő egyén kinyújtja szivarját a rostélyon. Az akasztóvirágra pedig, ki a tüzet kérte, egy 17—18 éves csavargó szép esendesen elveszi a szivart s hideg vérrel buzdítja a szájába. Erre zsebre dugván két kezét bucsúzóul egy füstfölgőt fű az Amuló önkénytelen jótévő szemébe s azzal szép esendesen elballag. — A lefőzött ember dült fult mérőgömben, de mit tehetett, minthogy megmondolva a vásrás magas és felül szűrő voltát más szivart vett elő s arra gyújtott azon kemény elhatározással, hogy többé nem ad bezárt rácson keresztül tüzet senkinek.

Kenyérmegőzsről. Már régi idők óta ismert dolog, hogy a kenyérszítésnél kivált Franciaországban, Hollandiában, Belgiumban és Angolhonban fűmsókat használnak. E célra leggyakrabban használtatik a tímó, a kék (réz) gálic, és fehér (horgany) gálic. Ezen sóknak keverése a tészta vagy liszt közé többféle előnyt nyujt a péknek. Mindenek előtt ezek segítségével rozsabb minőségű lisztet is lehet földolgozni, s ez utóbbi könnyebben és gyorsabban történik, továbbá ily liszt több viz hozzáadást tőr el, s a kenyérnek tetemesebb súlynagyságát idéző elő. De más részt a kenyér is sokkal szebb lesz, s nem szárad ki egyhamar.

Tímóval és fehér gáliccal kelesztett

kenyér, mint az Hollandiában és Belgiumban történik, sem külsőleg sem pedig ízén nem különböztethető meg a hamisítatlan kenyértől. Folytatott veledés által azonban émelvűgést és hányást okoz.

Hollandból hozott 3 kenyérnek vegyelemzése 2.01, 5.36, és 4.69 % hamurészeket mutatott fel, míg a tiszta buzakenyér átlag csak 1.07, — 1.5% hamut ad.

„Természet” után.

Különfélék.

VUIÓ TIVADAR helyb. postamester ur szivességéből közöljük e kimutatást, mely szerint Szabadkára posta utján következő lapok járnak:

a) Magyar:

Néptanítók lapja 44; Reform 25; Pesti Napló 21; Hon 15; Magyarország és a nagy világ 14; Kákai hetilap 12; A divat 12; Budapesti közlöny 11; Fővárosi lapok 11; Szegedi híradó 8; Bolond Miska 8; Ludas Matyi 8; Hazánk és a külföld 8; Katholikus néplap 7; Nefelejts 6; Szabadság mint Népszázlója 6; Kis újság 5; Fröbel 5; Hirmondó 5; Magyar újság 4; Pesti újság 4; Szabad-Egyház 4; Honvéd 4; Magyar-néplap 4; Darázs 4; Vasárnapi újság 4; Üstökös 4; Gyorsposta 3; Ellenőr 3; Lämpás 3; Népiszkolai lapok 3; Borászati füzetek 3; Törvényszéki csarnok 3; Posta közlöny 2; Nők lapja 2; Magyar Fortuna 2; Hetiposta 2; Családi kör 2; Omnibus 2; Magyar állam 1; Nagyvárad 1; Képes Világ 1; Közrendészeti lap 1; Szépirodalmi csarnok 1; Zala-somogyi közlöny 1; Maros 1; Természettudományi közlöny 1.

b) Német:

Pester Lloyd 40; Fremdenblatt 10; Neue freie Presse 7; Ung. Lloyd 6; Die Vedette 6; Presse 5; Freimüthige 5; Volksschullehrerblatt 5; Pester Intelligenzblatt 4; Ungar. jüdisches Wochenschrift 4; Neues Fremdenblatt 3; Themis 3; Wehr-Zeitung 3; Politik 2; Zukunft 2; Jüdische Pester Zeitung 2; Pester Journal 1; Wiener Zeitung 1; Wanderer 1; Tagespresse 1; Oester. Buchhändler Corresp. 1; Freier Orient 1; Die Reform 1; Handels u. Gewerbe-Journal 1; Hans Jörgel 1; Südslawische Zeitung 1; Die Post 1.

c) Szláv:

Bunjevačke i Šokačke Novine 148; Zmaj 28; Zastava 16; Narod 7; Glas naroda 7; Pančevac 6; Danica 5; Zemljak 4; List za narodne učitelje 4; Canogorac 3; Srpski Narod 2; Branik 1; Narodne Novine 1; Vršacka Kula 1; Istok 1; Narodna škola 1.

d) Francia:

Correspondence Slave 1.

e) Külföldi:

Mlada Srbadija 7; Bazar 3; Vidovdan 1; Jedinstvo 1; The Illustrated London News 1; L'Independance 1; Leipziger Zeitung 1; és Augsburgger Allgem. Zeitung 1.

** Panaszkodtak többen szerkesztőségünkél, hogy scandalos dolgokat visznek végbe reggelenként a szent háromság körül a napszámok. Kifiguráznak, lepiszkolnak azok mindenkit ott. A panasztevők egyuttal kérdést is intéztek, vajon lehet-e ezen segíteni? Lehet — ha előbb kiműveljük népünket — akkor az olyan dolgokat nem fog művelni s másodsor ha rendőrhatszágunk egy néhány pandurt állít oda, kik a rakoncátlanokat hűsre vigyék.

** Ez csak Szabadkán történik. Multkor megemlékeztünk, hogy részvényekre alapított gőzfürdőt szándékoznak létesíteni; most azt halljuk, hogy egy új részvénytársulat egy másik létrehozásán fáradozik. Így van itt, csak kezdjenek valami jót, mindjárt akad buzgó követő, speculans vállalkozó.

** E hó 14-én volt a Palityi fürdő ünnepélyes megnyitása. Egy jó barátunk megjegyzése szerint biz az nem volt ünnepélyes, mert még labballonokat sem ereztettek fel, meg aztán tüzijáték sem volt. Ez igaz, de ünnepélyes volt azért mégis, mert azzá tette a vendégek díszes koszorúja, mely nem volt számos — talán a vásár miatt

— de válogatott. Szeged-Horgosról szintén szép számmal voltak jelen. A zene szép. A bérlő Hoffmann és Kráhl urak úgy látszik mindent elkövetnek hogy kellemessé tegyék az ott létet. Miről első ízben panaszkodtunk már azon is segítettek: jó ételt s italt lehet kapni — igaz hogy drága pénzért — de fürdő-helyen ez másképp nem lehet. Pontos és gyors szolgálat felejtetik azt az emberrel.

† Folyó hó 14-én hirtelen halállal mult ki városunk derék főbirája Hoffmann Ferenc 61 éves korában. Reggel a vásárban volt még, s 11 órára már nem volt többé! Egyike volt 8 azon egyszerű urainknak a régibbi időtől, kiket minden pillanatban óhajjt látni az ember. Hivatala viselésében serény s lelkiismeretes, házi körében esendes, nyugodt vala. Egy hibája volt vagy inkább erénye, hogy igen jó volt. 15-én 5 órakor vitték a sírkertbe. „A békitő sir enyhe takarja porát.”

** 14 és 15-én volt a vásár. Igen nagy-nak mutatkozott ló, szarvasmarha s ilyen félékre — de szétmosta az eső. Az az eső a szabadkai vásárok valódi csapása. Nem mul egyszersem anélkül, hogy még ne áztatna bennünket.

** Nem tudjuk keresztül fog-e menni a legközelebb tartandó közgyűlésen az, mi 18-án tartott bizottmányi ülésen szépen keresztült ment, t. i. az itt helyi tanárok fizetésének az állami gym. fizetés mintája szerinti megállapítása? — A tanárok úgy mint a város, s a nevelés érdekében ohajtandó lenne, hogy e fontos kérdés kellő megoldást nyerjen.

** E hó 17-én az „Iparos Casino” tagjai beszentelési ünnepejt tartottak a casino új helyiségében. A jó vacsorát fűszerezé a jó kedv, mit eszközölt nem a bor, de szép játéka első zenekarunknak, mely ekkor tartotta búcsuzóját, miután reggel útra kelt, hogy „Harkány” vendégeinek gondjait osszlassa e nyáron.

** Apropos. Ezen zenekarunknak Harkányba járnak fog a „Bácska” Strosmaier és Nagy Mihály urak szivességéből.

— Egy göcseji ember, ki itt Szabadkán járván, véletlenül a péterváradit utat az uri utcával összekötő Árpád utcába tévedt — azt mondja, hogy az új házak építési vonalának kitzítésében az ő vidékükön is azt tartják szépségnek, a mit itt a Pacher Frigyes orvos ur háznál; ez t. i. abban áll, hogy a kérdéses háznak utcai vonala — az e tájon anélkül is a legkeskenyebb utca keskenysége, valamint annak egyenessége tekintetéből aként tüzetett ki, hogyha ezen irány a mellette levő s valaha újrapítendő házaknak is fentartatik, akkor csak az utca átelleni sorába fognak átvágni s az utódo az Árpád utcát csak mint „térj meg utcát” fogják ismerni.

Üzleti árak.

Szabadka, 1871. maj. 20.

Tiszta buza 83—85 font-ig 4 frt 20
4 frt 50 krig vám-mázsája.
Rozs 77—78 font-ig 80 fontot mérve
2 frt 70—2 frt 80 kr-ig.
Kukorica vámmázsá 2.—2 frt 20 kr.
Árpa 66—67 fontjával mérve 1 90 kr.
—2 frt-ig.
Zab 100 bécsi font 3. 50—3 frt 60 kr.
Szallona bécsi mázsája 22—23 frt.
Zsir „ „ 27—28 frt.

Szerkesztői üzenetek.

H. B-nak Pest. Indítsd útnak a többit.
W. Lipótnak. Pest. Bevállik egy kis idő mulva. Várjuk a többit.
B. A. urnak. Keszthely. Megkaptad leveletem?
V. M. urnak. Szeged. Szerencse fel! épen próbáljuk. Levelit elvárjuk.
Litvay S. urnak. Nemes-Militics. Megkaptad szeltekénket?
Müzulmannak. Várlak.
Zöldvadásznak. Mikor lesz az első kürtölés?
Völgyi Lajos urnak. Jövő számban.

Felelős szerkesztő Radits György.
Főmunkatárs Hoós Dezső.

3482
1892 gsz.

69-2-2

Árlejtési hirdetmény.

Szabadka sz. kir. város gazdasági ügyosztálya részéről ezennel közzhírré tétetik, miszerint a céllővelde felállítására iránt folyó évi május hó 7-én elartott árlejtés a gazdasági szék által helyben nem hagyatván, az annak felállításához szükséges munkák vállalkozóknak leendő kiadására új árlejtési határnapul folyó 1871. évi május hó 21-ik napjának reggeli 10 órája tüzetik ki, melyre a vállalkozók 10 százalékos bánatpénzzel ellátva a gazdasági ügyosztály hivatalszobájába tisztelettel meghívhatnak.

Megjegyezve, miszerint az árlejtés a vállalkozóra azonnal, városra ellenben csak a gazdasági szék jóváhagyása után emelkedik jogerőre.

A kérdéses munkálatokról szóló terv és költségvetés a gazdasági jegyzői hivatalszobában megtekinthetők.

Szabadkán, 1871. évi május hó 8-án.

HIDEGHI, főkapitány,
mint helyettes polgármester.

3087
1132 gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Szabadka szabad kir. város gazdasági ügyosztálya részéről ezennel közzhírré tétetik, miszerint 25 darab nyári zubbony — a városi pusztázó legénység részére leendő beszerzése árlejtés útján elhatározatván, — árlejtési határnapul folyó 1871-ik évi május hó 21-ik napjának reggeli 9 órája tüzetik ki, melyre a vállalkozni szándékozók a gazdasági ügyosztály hivatalszobájába 10%-os bánatpénzzel ellátva tisztelettel meghívhatnak.

Elfogadtatnak írásbeli lepecsételt ajánlatok is (Offert) az árlejtés megkezdése előtt; — megjegyezve, miszerint az árlejtés a vállalkozóra azonnal, — a városra azonban csak a gazdasági szék jóváhagyása után emelkednek jogerőre.

Szabadkán, 1871. évi május 1-én.

HIDEGHI ÁRPÁD,

főkapitány,
mint helyettes polgármester.

Hirdetmény.

Szabad kir. Szabadka város tkki törvényszéke által közzhírré tétetik, miszerint Pollak Ede végrehajtónak Tamasits Jakab és Teréz alperes elleni o. é. 100 frt s j. iránt végrehajtási ügyében, a keb. 2424 tjk. A I hr. számok alatt bejegyzett 120 fitra beestilt lakház eladása az alább következő feltételek alatt rendeltetett el:

1-ör a kikiáltási ár a becsérték leendő, bánatpénzül o. é. 12 frt teendő le.

2-or árverési határnapul f. é. június hó 5 és szűkség esetére f. é. július hó 17-dik napja reggeli 9 órája e törvényszéknél kintizetik.

Felszólítatnak tehát a jelzőlogos hitelezők, hogy a kik nem a tkkvi hatóság székhelyén vagy annak közelében laknak, a vétel ár felosztása alkalmával leendő képviseltetésük végéig a hatóság székhelyén megbízottat rendeljenek, s azok nevét s lakását az eladásig jelentsék be, ellenesetben hivatalból kinevezett gondnok által fognak képviseltetni.

Felhívhatnak tovább — egyszerűsített — azok, a kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni vagy más igényt érvényesíthetnek, hogy igény kereseteiket a hirdetmény közzétételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, habár külön értesítést nem vettek is, nyújtsák be, különben azok, a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

A beadványok Szabadka város tkkvi törvényszékéhez intézendők.

Kelt Szabadkán 1871-ik évi március 29. tartott tkkvi törvényszéki ülésből.

München, 1870. június 4-én.

Tisztelt úr!

Egy jó barátom az tanácsolta, hogy éles fájdalom és odvas fogaim orvoslása okából Anatherin szájvizet használjam. Egy üveg használata után fogfájásom tökéletesen eltűnt. Köszönetemet fejezve ki ezen kitűnő vizért, ajánlom azt minden fogbeteg használatára.

Kiváló tisztelettel

Bonner J.,
hivataltok.

T. c. Popp J. G. gyakorló fogorvos úrnak,
Bécs, Stadt, Bognergasse 2. sz.

Kapható:

Szabadkán: Brenner József, Hofbauer Vilmos, Jóó Ignác; Almáson: Bauer; Zentán: Heiszler F.; Topolyán: Sárkány; Adán: Demetrowics; Baján: Paukovits, Pollermann; Bezdánban: Wolf; Zombor: Milasevits, Falcione keresk.; Heindlhofer R. keresk.; Szegeden: Kovács M. és A., Aigner; és Halason: Novák R. urak gyógyszerüzében.

Birtokeladás.

Szabadka város területén, ludasi pusztán, a palityi és horgosi vasuti állomásoktól valamint a Tiszától mintegy 3/4 órányi távolságban fekvő 42312 lánnyi (a 2000 négyszögöl) földbirtok, kerttel, egy kis erdővel sa szükséges épületekkel ellátva, egészen s esetleg részletekben is, szabad kézből eladandó. Venni szándékozók sziveskedjenek dr. Guln György szabadkai ügyvédnél jelentkezni.

(73-2-1)

Üzletmegnyitási hirdetmény.

Van szerencsénk ezennel tisztelettel tudatni, miszerint a fő-téren t. Vermes Gábor ur házában egy nagyban és kicsiben újonnan és dúsán felszerelt üzletet nyitánk

a „Vörös rákhoz“

mely fűszer-, anyag-, festék-, papir- és íróeszközök, mindennemű bel- és külföldi rosoglic liqueur, valódi sirmiai idős szilvriumok-, ásvány- és forrásvizek, déli gyümölcsök, szárított tésztaemlék, kínai és caravan theák, valódi jamaika- és cuba-rum, mindenféle cukor-, kávé-, párisi illatszerek, mozdós zappanok, valódi amerikai petroleum, aixi- és kúmpa-olaj és minden e szakmába vágó árucikkekből kereskedési raktárt állítottunk fel — egybekötve a már kitűnő jó minőségénél fogva nevezetessé vált

**rasztinai
gőzmalom liszt-főraktárunkkal.**

Továbbá bel- és külföldi összeköttetésünk folytán a t. e. közönségre nézve oly kedvező helyzetben vagyunk, miként nemcsak a nagyban, de a kicsiben is tisztelt vásárlóinknak is a lehető legjótányosabb árak számítása mellett, esak a legjobb minőségű árucikkeket a legszigorúbb pontossággal kiszolgáltatást biztosítjuk, midőn mindezeket cégünk főfeladatává tüztük ki, mely által a n. é. közönség magas bizalmát kiérdemelni föltörekvünk.

A t. e. közönségnek előnyös tizlettünket becses figyelmébe és pártfogásába ajánlván, — vagyunk tisztelettel

60-3-3

JÓÓ TESTVÉREK.

Rothschild és társ

61-3-3

**Bécs,
Opernring 21. szám.**

A csász. kir. 1839-es

**állam-sorsjegy huzása
1871-ik június 1-én leend.**

Nyeremények: 300.000, 280.000, 220.000, 75.000, 60.000, 50.000, 30.000, 25.000, 2000 frt stb. stb.

Ezen sorsjegyeknek

csak még hat húzásuk

leend; és hogy mindenki — kevés betétellel — ezt megszerezhesse, kiadunk bélyegzett 20ad részvényjegyeknek ötödét, mely mind a hat húzáshoz érvényes

darabját 10 frtjával

minden utánfizetés nélkül. — Mihelyet egy ily részvényjegy szelvénye kihuzatott, visszaváltjuk ezen 20-ad részvényjegy ötödét 14 frtjával, és így minden darabról 4 forint (20 dbnál 80 frt) nyereség biztosítva van és veszteség semmi esetre sem következhetik. Az összeg beküldése vagy postai utalvány mellett megrendelhető egy ily sorsjegy 10 frtért (10 db 95 frt, 20 db 185 frt) mikor is azonnal el fog küldetni.

Átnézetek és húzásajstromok ingyen.

**ROTHSCHILD & COMP.
WIEN, OPERNRING 21.**

Nyomatott Bittermann Károly özevegynél Szabadkán, 1871.

Rothschild & Comp.

BÉCSBEN,

Opernring 21. szám.

Megvétele és eladása állampapíroknak, hitel-igérvények, vasut-, bank- és ipar-részvényeknek, értékpapírok s arany- és ezüst pénzeknek.

Megbizások a k. tőzsde részére
kész- vagy bánatpénz beküldése mellett pontosan teljesíttetnek.

Társasjátékok

20 darab 1864-ki csász. kir. osztrák államsorsjegy részletfizetés mellett havonként 8 frt. — Evente 5 húzás: márc. 1, ápr. 15, jun. 1, sept. 1. — Főnyeremény 250,000; legkisebb 170 db 200 frt. — Minden résztvevő teljes lefizetése után egy es. k. 1864-es eredeti sorsjegyet kap.

20 darab magyar kir. államsorsjegy részletfizetés mellett havonként 6 frt. — Evente 4 húzás: febr. 15, máj. 15, aug. 15, november 15. — Főnyeremény 250,000 frt, legkisebb 104 db 200 frt. — Minden résztvevő teljes lefizetése után egy m. k. 1870-es eredeti sorsjegyet kap.

20 darab császári török sorsjegy részletfizetés mellett havonként 6 frt. — Evente 6 húzás: febr. 1, ápr. 1, jun. 1, aug. 1, okt. 1, dec. 1. — Főnyeremény 600,000 franc, legkisebb 400 franc. — Minden résztvevő teljes lefizetése után 1 es török 1870-es eredeti sorsjegyet kap.

40 darab herceg braunschweigi sorsjegy részletfizetés mellett havonként 5 frt, 4 húzással évente: febr. 1, maj. 1, aug. 1, nov. 1. — Főnyeremény 80,000 tallér, legkisebb 21 tallér. Minden résztvevő teljes lefizetése után két herceg braunschweigi eredeti sorsjegyet kap.

40-20-7

Érvényes minden húzáshoz 1864-ki államsorsjegy 20-ada 8 frt minden utófizetés nélkül. 1839-ki " " 20-ad 5-öde 10 frt minden utófizetés nélkül.

Magyar kir. sorsjegyek 20-ad részletjegye 7 frtjával minden utófizetés nélkül.

! Igérvények minden húzáshoz !

Mindenemű sorsjegyek egyenként is kaphatók részletfizetésre.

Hihetetlen

de mégis igaz,

hogy az alább felsorolt

szabályzott órák

oly

gunyos olesó áron

árultatnak.

Csak 10 frt egy valódi ezüst hengeróra, kristály-üveggel, peremutóval, valódi talmi-arany láncsal, nyakéremmel és jótállási jeggyel.

Csak 19 frt 50 kr egy valódi angol legfinomabb tűz aranyozásu ezüst chronometeróra, kettős köpennyel legfinomabban zománcozva fin, talmi-arany láncsal nyakéremmel és jótállási jeggyel.

Csak 15 frt 50 kr egy valódi angol legfin. tűz aranyozásu ezüst chronometeróra, egy köpennyel, láncsal, nyakéremmel valamint jótállási jeggyel.

Csak 14 frt egy valódi angol tömör talmi-arany hengeróra, legújabb mintájú, kettős kristály-üveggel, melyben a szárszám elzárva is látható, talmi-arany láncsal, nyakéremmel és jótállási jeggyel.

Csak 14 frt egy talmi-arany óra kettős köpennyel savonete, rugóra, kristály-üveg és álmányúval valódi talmi-arany láncsal, nyakéremmel és jótállási jeggyel.

Csak 17 frt egy valódi angol, ezüst horgonyóra kristály-üveg-és finom vésettél, láncsal és nyakéremmel valamint jótállási jeggyel.

Csak 15 frt vagy 18 frt egy angol Prince of Wales, remontoiróra a legérsebb nagysággal, kaliber kristály üveggel, álmányúval, valódi csinos talmi-aranyba foglalva. Ezen órák a többiek felett azonölnnyel bírnak, hogy kules nélkül lehet őket igazítani és felhuzni. Ily órákhoz mindenki ingyen egy talmi-arany áruot, jótállási jeggyel kap.

Csak 15 vagy 18 frt egy egészen kisdedű óra, valódi ezüstből és aranyozással, nemkülönbön valódi talmi-arany nyakláncsal és jótállási jeggyel.

Csak 13 frt egy ezüst hengeróra rugonnyal és erős kristály-üveggel, láncsal és nyakéremmel talmi-aranyból.

Csak 22 frt egy legfin. ezüst horgonyóra, 15 rubinra, legfin. talmi-arany láncsal.

Csak 22 frt egy ezüst remontoiróra, mely kules nélkül felhuzható, talmi láncsal s nyakéremmel.

Csak 24, 26, 28 frt arany nő-órák láncsal, nyakérem s jótállási jeggyel.

Talmi-arany láncok: rövidékek, 1,30, 1. 60 2, 3, 4, 5, 6 frt; hosszúk 1,60, 2,50, 3, 4, 5, 6, 7 frt.

Valamennyi óra első minőségű és más esetekelyb minőségűekkel fel nem eszerelendők.

Az összegnek előre beküldése, vagy utánvét mellett, minden megrendelés 21 óra alatt teljesíttetik, és a kiváratnak meg nem felelő áruk a legkisebbségben kieszerelendők. Nem szabályzott órák 2 frttal olesóbbak. — Árjegyzékek ingyen.

Óraművesek és órakereskedők, nálam az órák minden nemében nagy választékú készletet találhat; csak az első kézből megszerzés Angolbóól, valamint a töneges áru forgalom tesz lehetővé az órákat olesó áron eladhatni.

GLATTAU N.

Első bécsi óratelepezete (Etablissement)

51. Kärtnerstrasse im Palais Todesco. 51. 30-11

Az eladási helyiség: „PEST VÁROSÁHOZ“ címzett szálloda
9. s 10. számú szobáiban.

Bámulatos jutányosságú

ELÁRUSÍTÁS

30—35 százalékkal a bevásárlási áron alul.

Családi viszonyoknál fogva kényszerülve vagyok

vászon-, fehérruha-

fehérmű árú üzletemmel

végkép felhagyni s elhatároztam magam bielefeldi, hollandi és rum-
burgi vásznak, hollandi asztalterítékek és kész fe-
hérműekből álló árutáram egy tetemes készletét, helyben néhány napi
itt tartózkodásom alatt 30—35 százalékkal a gyári bevásárlási áron alul elárusítani.
Ezen még eddig páratlan jutányosság és azon körülmény hogy az eladás

már e hó 22-én, esteli 6 órakor
megszűnik

bizonyára mindenkit ösztönözhet bevásárlásaival sietni s magát ily eddig hallat-
lan jutányos árak mellett, valódi jó árú birtokába helyezni, miről a következő
árjegyzék a legjobb bizonyítékul szolgál:

Europa árutára.

Árjegyzék 30—35 százalék levonása után:

Gyolcs- és vászonárúk:

Egy fél tucat gyolcs zsebkendő	1 frt 10 kr
" " fehér kis tányérendő	1 frt 15 kr
" " asztalkendő	2 frt — kr
1 bécsi rőf finom chiffon	— frt 18 kr
1 " " fél lenvászon (Tailefort)	— frt 23 kr
1 " " tűző barchet	— frt 36 kr
1 " " tiszta gyolcs törölköző	— frt 16 kr
1 darab abrosz, fehér	1 frt 5 kr
1 " festett asztalterítő	1 frt 40 kr
1 " házi vászon, ágy-ruhának	7 frt 75 kr
1 " finom kreas vászon	8 frt 50 kr
1 " sleziai gyolcs, 12 ingre való	12 frt 50 kr
1 " írlandi gyolcs, 12 ingre való	14 frt 50 kr
1 " bielefeldi szövet, 14 ingre való háromszoros fonalból	24 frt 25 kr
1 " írlandi szövet, 14 ingre való	18 frt — kr

és magasabb árakon a
tárgy finomságához képest.

1 darab igen finom hollandi bat-
tiszt szövet
 34 frt 25 kr || 1 pár kazsmér ágyterítő asztal- terítővel együtt | 11 frt 50 kr |

Finom hollandi asztalterítékek 6, 12, 24 sze-
mélyre felette jutányosan.
széles hollandi vászon, bámulatos olesón.

Kész fehérműek:

1 tarka férfi ing	1 frt 30 kr
1 fehér férfi-ing	1 frt 45 kr
1 finom férfi-gatya	1 frt 10 kr
1 hölgy-ing	1 frt 25 kr
1 hölgy-mellényke finom	1 frt 25 kr

Azonkívül vannak még igen szép és olcsó nagy kendők.

H I R D E T É S E K.

Meléklet a „Bácska” 21-ik számához.

! HIRDETMÉNY!

Külföldről visszaérkezve, helyben egy gazdasági és gépészeti műhelyt állítottam fel, külföldön nyert tapasztalatom folytán bátorítokom a n. é. közönségnek az általam készített gazdasági eszközeit becses figyelmébe ajánlani, minth azok jószág- és tartós-ságban jóval meghaladják a gyárban elhamarkodott készítményt és e mellett még azon előnyben részesülnek t. megrendelőim, hogy én készítményemért minden tekintetben jóálok és bármennyű megpróbáltatásra készséggel átengedem.

Am főképp ekéimre hívom fel a n. é. gazdasági közönség becses figyelmét, melyek nálam nagy változatosságban találhatók és megrendelhetők.

Kapható továbbá nálam: eketaliga vas-tengelyre és vasaggyal; — angol szécs-borona, kétfős vagy hármási; — borona farámával és vasfogakkal; — rőktörő két kerékkal faállványon és még mindennemű a gazdasághoz szükséges eszközök helyben a legújánysabb áron készen kaphatók vagy megrendelhetők.

Becsés megrendelésért esdre vagyok

71-2-2

teljes tisztelettel

BARABÁS JÓZSEF.

Lakt: bajai ország-út 3300 sz. a., a „Fehér kereszt”-nek közelében.

Vidéki megrendelések lelkismerésen és a lehető leggyorábban teljesítenek.

KRAMER ANTAL

főpiarctér LÉNÁRD-féle ház.

Tisztelettel jelentem a n. é. közönségnek, hogy az eddig felfiruharaktaramat jelenleg a főpiarctér levő Lénárd-féle házba lettem át. — Egy-úttal becses figyelmébe ajánlom a n. é. közönségnek a legjobb szívelekből divatoson készített férfiöltönyeimel legújánysabb ar mellett.

Megrendelések nagy választékú keleteméből elfogadható pontosan teljesítenek. Tisztelettel
KRAMER ANTAL.

felfiruharaktára

SZABADKÁN,

Lakberhadás Palison.

Altitrotti palicsi kertjében 3 szoba, 1 konyha, 1 fészter és és pince bérebe adandó.

V á l l i B é l a.

G a l é n e -

beröcskendezés

3 nap alatt egyégit minden figyalom nélküli ügyes-éső kifolyást úgy most keletkezett, valamint kitéj-letet és egészen üdülhet.

Központi főraktár az osztrák-magyar birodalom számára:

MAAGER VILMOS, BÉCS

Bäckerstrasse 12. sz.

24-16

és Török Józseffel Pesten.

Egy üveg ára használati utasítással 3 frt 70 kr.

Dr. Kráhl Lipót

köz- és váltóügyvéd tisztelettel jelentü,

hogy ügyvédi irodáját május 1-től fogva a 4-ik körbe, ezelőtt a Lázár-féle, jelenleg saját házába tette át.